

ב-1936 הלכו אנשים מכל העולם לספרד כדי להילחם שם מלחמה שאינה שייכת להם. ב-1948 התעוררו שוב מאות אנשים ועלו לישראל כדי לשחרר אותה מידי פו לש שלא פלש לארץ שלהם.

מדוע הם עשו זאת? יש המסבירים שהם הקריבו את עצמם על מזבח הצדק. שהחופש היה יקר להם מחייהם, ושהם היו גיבורים. אחרים מסבירים שהם היו סתם הרפתקנים, שחורי פעולה, שהיו מוכנים לנסוע לקצחי העולם כדי לנער את עצמותיהם.

האמת היא שהיום קשה מאוד לתדור לתוך הלך הרוח והמחשבה של אנשים אלה, שלא פעלו לפי החוקיות של חברת השפע והשופע. מאות סופרים, במאים ומחזאים ניסו לעשות זאת. רובם נכשלו.

יריה מחוץ לשער. דויד מרקוס היה קצין בצבא ארצות-הברית. לאחר שעזב את הצבא. למד בבית-ספר למשפטים. הפך קצין-מבחן. בתור שכזה השתתף בפעולות מש-טרטיות מסוכנות ובלתי-מסוכנות נגד פושעים ופורע-יחוק. כשפרצה מלחמת-העולם, הוא התנדב לצבא. משום ש"לא רציתי ל-חנות להיטלר שיבוא עד אלי". שלוש שנים לאחר תום המלחמה הוא השתחרר מהצבא. ב-1948 הוא בא לארץ, כדי להציע את שרותיו לישראל. הוא אירגן את הגנונה על איזור ירושלים. יום את סלילת הכביש בור-מה, וכמה שעות לפני ההפוגה נהרג ב-טעות על-ידי שומר המחנה, כשיצא לעשות את צרכיו מחוץ לשער.

שישנאו וישרמו. האיש שלקח על עצמו לספל בדויד מרקוס הוא מלחיל שייבלסון. עד עכשיו עשה שייבלסון רק סרטים מתק-הקים, מלאי אושר משפחתי, אהבה, וילדים ורודי-לחיים. מעכשיו הוא ימשיך בזה: "ה-סרט על מרקוס" הוא מסביר, "יהיה סיפור של אדם. הוא יהיה מעניין, מושך, ויהיו בו הרבה דברים שהקהל אוהב. אני לא מנסה לעשות כאן תעודה היסטורית. בשי-ביל היסטוריה לא ישלמו אנשים כסף.

הוא יודע ששנאו עשה את הסרט הזה, אני יוצר לעצמי המון אויבים. יגידו שלא הייתי נאמן לעובדות, שסילפתי את הדברים וכי, אבל לא איכפת לי. הדרך הי-יחיה להסיר את הסיפור היא הדרך שבה אני רואה אותו. שישנאו אותי. אבל שילכו לראות את הסרט".

לא אדם עליון. איך הוא רואה את דמותו של דויד מרקוס? "אני חושב שבהתחלה היה מיקי הרפתקן, אבל אחר-כך חל בו שינוי. הוא ראה שיש משהו יותר חשוב מאשר הרפתקה. משהו יותר חשוב מאשר החיים.

"קשה להסביר למה הוא עשה את מה שעשה במישור של אדם פשוט. מצד שני אני לא רוצה לעשות ממנו סופרמן, אדם עליון. הוא לא היה גיבור. העם הישראלי היה גיבור. וגם זה לא נכון. זהו ארץ בה אנשים הפכו לגיבורים, מחוסר בריחה. "מה שאני אשחזר, זה לתת את כל ה-צדדים בחייו. לא לתת לו להיות קיצוני. לא להבליט אותו יותר מדי. אני רוצה שי-הוא ישכנע, שיאמינו לו".

האמריקאי היפה. כשהוא ערך את ה-חסיים, הוא הרשה לעצמו לדאוג קצת ל-מיקי שלו. לארגן לו את החיים בצורה קצת יותר מעניינת. הוא הכיר לו כל מיני ידידים מעניינים. סידר בשבילו כל מיני מעשים מרתקים, וניהל למענו רומן טוער עם פליטה ישראלית.

"זה היה הכריז בשביל הסיפור", הוא מסביר, "החיים הם ארוכים. זה המסך צריך לדחוס אותם לזמן מצומצם ולהשאיר אותם מרתקים. מוכרחים לארגן ולהוסיף פרטים, כדי לשמור על המתח". מחוץ לשעות-העבודה שייבלסון הוא אדם ריקאי יפה. הוא מבין בעסקים, גאה בילדיו, מעריץ את אמריקה, וחושב שמדינת ישראל is a very nice country. אתם עושים כאן דבר גדול. אתם נותנים בית לכל אדם, ובשביל מדינה צעירה אתם מתקדמים ב-מהירות עצומה.

את האמריקאים מעניינת המדינה שלכם במיוחד, כי זוהי בעצם מדינה אמריקאית, היא נוסדה בעזרת אמריקאים, והיא חיה מכספים אמריקאיים".

מה מריץ את מנחם? "מה זאת אומרת, לולא אמריקה? לולא אמריקה, שום דבר לא היה קסום".

כחול-לבן חסר בקאן

פסטיבל הסרטים ה-18 בקאן נפתח השבוע חגיגתי, עם שלושה נאומים משעממים וארוכים של שלושה מיניסטרס, ושלוש שעות ארוכות ומשעממות של סרטו של אוטו פרמינגר, ששמו בצרפתית נצחון ראשון, ושרק אלוהים יודע איך יקראו לו בארץ. 6000 אנשים חשבוים מאד מרחו שמנים ומשחות על גופתיהם השמנות והשתרעו על הפלגיה. אבל הרמקולים צועקים כל הזמן, "מיסטר גולדמן! טלפון! שיחה מניו-יורק!" ואז קמים שלושים איש ורצים. אין מנוחה.

26 מדינות משתתפות בפסטיבל, אבל רק 25 דגלים מתנופפים ברוח הקלה, מעל לכניסה לארמון הפסטיבל. חסר דגל אחד, כחול-לבן, דגלה של מדינה קטנה שאין לה חברים.

משרד-החוץ לא יעשה מזה סקנדל דיפלומטי, כי ברור שאין סיכוי להשפיע על משרד-החוץ הצרפתי. וחוף מזה, באמת, מה זה דגל אחד קטן לעומת הידידות הנצחית? ואפילו אם לישראל יש שני סרטים בפסטיבל, בעוד שלשתיים יש רק סרט קצר אחד של עשר דקות — יתנוסס לו הדגל השווייצרי ברמה, לנו זה לא מפריע.

אין תקציב לצירקסיה

איאפשר לומר שישראל לא ניסתה בכל זאת לתת מישקל וחשיבות לנוכחותה הצנועה בקאן, אבל, כרגיל, הערים כל העולם, ובעיקר אויבנו, מיכשולים שחיבלו במאמציו. המיכשול הראשי, כך מסתבר, היה מר מיכאלי, מנהל לשכת התיירות הישראלית בפאריס. ומעשה שהיה, כך היה (אם נאמין למנהלת ויצ'ו בתוך-התכלת):

במסעדה-מועדון-לילה ברבקי, השניה בגודלה בקאן, נערכות מדי ערב, במשך הפסטיבל, קבלות-פנים בשם כל מיני גורמים

מאת אלי קינו

חשובים בעולם הקולנועי, לכבודם של כל מיני גורמים חשובים אחרים. מכיון שכל הגורמים ה"גל נקאים: ליטבק, גולדשטיין, כהן, לוי או גולדשמיט, החליטה בעלת-המקום, שהיא גם מנהלת ויצ'ו המקומית, להביא למשך הפסטיבל כמה אמנים ישראליים, ולשוחת למקום אופי ישראלי.

היא רצתה להלביש את המלצרים ואת נערות-המלחמה בבגדים תימניים, להגיש לאורחים אוכל ישראלי, לכסות את הקירות בצילומי נוף ישראלי ובמודעות-פירסומת לשני הסרטים הישראליים חזר בלבנה וכלוב הזנכות. מסמר התוכנית היה צריך להיות ריקוד ישראלי צנוע, הצירקסיה הכפולה, אותו היא התכוונה להכניס לארפונה, כפי שעשתה לריקוד השבדי לסקיס.

מנהלת ויצ'ו עלתה לפני חודשיים לפאריס, לברר איפה אפשר למצוא כתובת של אמנים ישראליים, תרשימי מאכלים ישראליים, תווים של ריקודים ישראליים וכיוצא באלה, פרטים קטנים וחשובים. היפנו אותה אל מר מיכאלי בלשכת-התיירות, שקיבל את פניה בטענה: "אין תקציב!"

מנהלת ויצ'ו, הרגיזה יותר לתת מנות מאשר לקבל אותן, שאלה אותה כמה יעלה לה לקבל את מיספר הטלפון של יפה ירקוני, והבטיחה לשלם את מחיר הבול שיוזבק על המעטפה, אם ישלחו לה תווים של צירקסיה כפולה.

מר מיכאלי, שלא שמע כנראה שמיאלי על פסטיבל-הסרטים בקאן, הסביר לה שישראל אינה זקוקה לפירסומת בקאן, אבל הבטיח בכל זאת לעשות הכל. הוא שכח.

השבוע התקבלו במועדון, גולו מופיעים שני זמרים צרפתיים במקום יפה ירקוני, חבילה גדולה עם אינפורמציה על תנאי התיירות בישראל. הצירקסיה הכפולה תישאר בבעלות הקורסים לריקודיים, עד שיימצא תקציב למעטפה ובול.

אשרינו, יתומים אנו!

חזר בלבנה וכלוב הזנכות, שנתקלו בסירוב הפסטיבל, אך הוזמנו לפסטיבל מבקרי-הקולנוע, נמצאים שם בחברה טובה

קישש אמריקאי

סרטו של אוטו פרמינגר, הי מייצג את ארצות-הברית ב-פסטיבל — הנצחון הראשון, קירק דנגלאס אונט בפראות את גייל האוזרט, על חופו של אי קטן באוקיינוס השקט. היפפיה מתאבדת, מה שממריץ את קירק למשטה-גבורה, המסתיים בניצחון.

מאד של סרטים פולניים וצ'כוסלובאקיים נפלאים. אפשר לומר אפילו שהם נמצאים בחברה אריסטוקראטית, הלא היא אגודת הסרטים שנתקלו בסירובה של הנהלת הפסטיבל. בין השאר: ● הבמאי ההודי הגאונני, סטיאניס ריי, שוכה לפרטים ושנכי תבו אודותיו נדחה בעזות-פנים.

● האמת אודות הישועה, סרטו של הבמאי הברזילי אנסלמו דוארטה, לפי ספרו של ג'ורג'ה אמאדו, סרט מצויין.

● שרלוק הולמס במערב הפרוע, לפי ספרו של מארק טוויין, סרטו המצויין של אדולפס מקס, הנציג הבולט ביותר של הגלי-החדש האמריקאי, לא זכה אפילו לתשובה.

● חזר המנעול של הבמאי הארגנטיני החשוב ביותר, טורה נילסון, שוכב פה במכס.

● הפסטיבלים של ברלין, לוקארנו, ונציה וניו-יורק מתחרים עתה ביניהם על חסדיהם של סרטים יתומים אלה, וגם על חזר בלבנה.

מהפכת האפנדים

למה אין דגל ישראלי? מפני שהאפנדים עשו מהפכה ב-מצריים.

עד שנת 1952 הם היו פושטי-עור, משעבדים, מנצלים ואויבי העם. אבל ביום כהיר אחד זה נמאס להם, והם עשו מהפכה. הם חדלו לנצל ולשעבד, הפסיקו להצליף בנשות הפלאחים הקוטפות עבורם כותנה, ואפילו קנו להן חנינין.

זה, על כל פנים, הרושם שמשאיר הסרט המיצרי אל חראם ("הפשע"), שבגללו נדד חזר בלבנה מן האולם הגדול של ארמון הפסטיבל אל האולם הקטן. זהו אמנם הסרט המצרי הראשון המגלה לצופה האירופי כי יש יוש פלאחים אומללים במצריים, אבל הפלאחים המיסכונים גרים בכל זאת בבתיים שלמים, ב-דירות בנות שלושה חדרים. השחקנית הראשית, פאטס חמאמה, היא הכוכבת היקרה ביותר במצריים, לכן כאב לו הלב לבמאי, וכך קרה שהפלאחיות במצריים לובשות שמלות משי שחורות, ומגלות את פניהן ברבים. חוץ מזה הן אומללות.

הפשע הוא פשעה של פאטס חמאמה, שאנסה על-ידי מנהל-עבודה אכזר מלפני המהפכה, וניסתה בכל האמצעים הפרימי-טיביים לעשות הפלה מלאכותית, רחמנא ליעלן. התינוק יוצא בכל זאת לאוויר העולם, בלב מחגזה-אוהלים של הפועלות, ופולט זעקה נוראה למראה עתידו. פאטס חמאמה, הדואגת לשמו הטוב של בעלה, נבהלת וסותמת לו את הפה אתה ולתמיד. הרך הגולד מת בחנק, ואמו נתקפת בקדחת קשה. המשטרה מוצאת וולד מת בשדה! אבל ביתניים פרצה המהפכה. מנהל-עבודה נעים-הליכות מחביא את הפלאחית מפני המשטרה, והאפנדי הרחום והחונן מציל את פאטס חמאמה בעזרת בקבוק גדול של חנינין. תחי המהפכה! יחי האפנדי!

הפרטיים שלו הוא היה גיבור וקיבל הרבה מדליות. בסרט יעשה גולן נפלאות. הוא יהפוך את יפו לקהיר, ואת עכו לאלכסנדריה. הוא יבנה כור אטומי מצרי ליד הרצליה. הוא יהפוך את גילה אלמגור, זאב ברליני-סקי ואיתן פריבר לערבים. הוא צילם כבר בסודיות צילומי-רקע בקהיר עצמה, וכגולת-כותרת לכל גבורותיו הוא יסייע צוות של 25 איש לרומא.

בעניין של רומא הוא מאוד גאה. הוא רואה גם הקבלה מסויימת בעובדה שבשי-ביל קולונל מרקוס (ראה להלן) מביאים לארץ איטלקים, ובשביל הסרט שלו הוא מביא איטליה ישראליים.

ז'אן ד'ארק הישראלית. הסרט השני שלו יהיה פיתוי נוסח איטליה הישראלית. "זאת תהיה יצירה אמנותית בעלת ערכים גדולים, ללא קריצות לא הקהל, אם כי ב-התחשבות עם הקהל.

דבר, אחר כך נהיה אור, וראו את מנחם גולן. לא, אין צורך להודות לו. ראשית, זה לא הוא עשה. זה בא מאלוהים. שנית, זה בכלל לא בעייה בשבילו. זה יוצא לו מהשרוול. הוא יכול לעשות את זה עוד פעם, מתי שרק יבקשו ממנו, ובכלל זה עוד כלום לעומת מה שהוא עומד לעשות.

הוא עומד לעשות ארבעה סרטים. **ג'יימס בונד הישראלי.** הסרט הרא-שון יהיה ג'יימס בונד הישראלי. יקראו לו מיבצע קהיר, וצילומיו עומדים להתחיל ב-ימים אלה. זה יהיה סרט נהדר. עוד יותר טוב מג'יימס בונד עצמו, כי יהיו בו שני ג'יימס בונדים. אחד ערבי ואחד ישראלי.

גם לא יהיו בו ערבים רעים. הרעים יהיו רק הנאצים. תהיה, כמובן, אהבה בין הבת של המדען, הנאצי הרע, והבונד הישראלי. הבת תהיה מריאנה קוף, שחקנית גרמניה, והבונד יהיה אודי מורפי. הוא מתאים לזה, כי גם בחיים

גאון כעבורה. האיש הגדול הזה, שעשה את הדברים הגדולים הללו, יושב במשרדו, (המשך בעמוד 28)